Procedure initiatiefvoorstel Beeld J.P. Coen. Griffie

MEMO initiatiefvoorstel J.P. Coen / procedure

Het initiatiefvoorstel van Hart van Hoorn dat dinsdag 6 februari op de agenda komt, vergt qua procedure mogelijk wat uitleg.

Hieronder kort de procedure aan de hand van het Rvo van de raad en de gemeentewet en adviezen van de VNG:

1. Het voorliggende concept-raadsbesluit bestaat uit 2 aparte besluiten. En er ligt ook een collegeadvies.

Vraag is: kan het college dat besluit zo uitvoeren?
Antwoord: ten eerste, als een raadsbesluit wordt genomen, móet het college het uitvoeren. Maar, het college geeft wensen en bedenkingen mee. En dat is in dit geval een negatief advies. Aan de hand van dat advies moet de raad volgens de procedure eerst vragen aan de indiener(s): houdt u het voorstel in stand of past u het aan/trekt u het in?

Als het voorliggende conceptbesluit in stand blijft, is het slim om te bekijken welke besluiten van de opties die genoemd worden ook daadwerkelijk worden voorgelegd aan de raad. Daartoe kunnen, zoals gebruikelijk, amendementen worden ingediend.
Let hierbij op dat de raad in formele zin wel moet aansluiten bij eerdere (bij meerderheid) genomen raadsbesluiten, zoals de in december aangenomen motie. Daarbij sprak de raad uit dat de status van het beeld meegenomen zou worden in de stadsgesprekken.

Besluitvorming technisch is een raadsbesluit echter zwaarder dan een motie, dus je kunt de uitspraak uit december hiermee in formele zin wel overrulen of terugdraaien. De uitvoerbaarheid van het besluit is echter wel een aandachtspunt: het college kan niet op pad worden gestuurd met een onmogelijke opdracht.

2. Hoe verhoudt zich het advies van het college dat er sprake zou zijn van een onderwerp dat niet valt onder de bevoegdheid van de gemeenteraad (het Rijk is bevoegd omdat het op een monumentenlijst van hen staat) tot de behandeling? Is niet eerst advies van dat hogere bestuursorgaan nodig?

Het zal nodig zijn dat de raad of het college in een later stadium formeel langs het Rijk moet vanwege de monumentenlijst -waarover je als gemeente geen bevoegdheid hebt. Maar formeel staat het beeld op ons grondgebied, het is ons eigendom, en op grond van de gemeentewet ga je over je eigen ‘huishouding’ (artikel 108 Lid 1 gemeentewet). Er is geen wet die dit besluit per definitie van tevoren verbiedt. Zonder nadere regels of juridische uitspraken ter zake, is het voorlopige oordeel dat de raad hier zelf een besluit mag nemen. Alleen, dat de uitvoering ervan (van één van de twee opties) nog afhankelijk is van het meewerken van een andere, hogere overheid.

3. Mag je het initiatief van een raadslid al direct wegstemmen bij ‘vaststellen agenda’?

Er ligt o.i. geen (rechterlijke of andere) uitspraak over het direct van de agenda kunnen halen van een initiatiefvoorstel bij Vaststelling van de Agenda, dus bij aanvang van de raadsvergadering.
O.i. zou dit geen ‘behandeling’ zijn in de zin van wat de gemeentewet in 147a als harde voorwaarde stelt.

Eén suggestie wordt hierbij door de VNG wel gedaan, over het van de agenda halen bij ‘vaststelling agenda’. Maar die ene optie gaat erover dat een initiatiefvoorstel alleen direct van de agenda kan worden gehaald mits het gaat om een onderwerp waar het college nog geen wensen en bedenkingen

over heeft uitgebracht. Dan kan (mag) je niet tot besluitvorming overgaan. Maar die wensen en bedenkingen liggen er al.

4. Wat gebeurt er na de beslissing om het voorliggende voorstel in stand te houden?

Eerst moet de indiener in staat worden gesteld iets te vinden van het collegeadvies. Dat is negatief, dus het raadslid kan besluiten zijn initiatiefvoorstel in te trekken of aan te passen.

De VNG zegt verder: daarna kunnen de andere raadsleden op basis van het advies van het college, ook amendementen indienen. Die komen in stemming en bij meerderheid kunnen die leiden tot een ander concept-raadsbesluit, of kunnen leiden zelfs tot een andere (proces)beslissing. Het kan ook zijn dat een voorstel daarna bij meerderheid helemaal wordt weggestemd.

5. Kun je een amendement indienen op een initiatiefvoorstel?

Hoewel het initiatiefvoorstel een individueel recht is, en de wet alleen voorziet in behandeling, leidt het tot een formeel raadsbesluit dat naar de aard amendeerbaar is. Het is wel zo dat de indieners eerst mogen beslissen over aanpassen, in standhouden of terugtrekken van het eigen initiatief.

6. Moet het besluit dan altijd nog in stemming worden gebracht?

Dat hangt mede af van de tekst van het besluit na de amendementen, die kunnen effect hebben op het advies van het college. Dit kan tot gevolg hebben dat er opnieuw wensen en bedenkingen moeten worden geuit.
Het is daarom goed om als fracties die willen amenderen, de instrumenten op reguliere wijze aan te kondigen en te verspreiden onder collega-raadsleden. Volgt hier vooral de gebruikelijke afspraken.

7. Botst het voorstel met de motie/uitspraken van de raad in december?

Formeel-juridisch kan een casus zich voordoen, dat er sprake is van botsing met een eerder genomen raadsbesluit. In dit geval is het echter geen raadsbesluit geweest maar had het de vorm van een aangenomen motie, dus een verzoek. Dat verzoek of die uitspraak over het vervolgproces heeft echter wel een meerderheid gekregen en werkt in de richting van het college ook als een beslissing die (rechts)gevolgen kan krijgen. Het college wijst er nog op dat in het voorliggend conceptbesluit bepaalde essentiële elementen zoals budgetten en financiering ervan ontbreken.
Toch is een raadsbesluit zwaarder dan een motie en kan de raad o.g.v. gewijzigde omstandigheden een andere uitspraak doen. Maar dan wel met de juiste formele elementen erin. Anders stuurt de raad het college op pad met een onuitvoerbare opdracht.

8. En dan?

Het geamendeerde voorstel/besluit wordt in stemming gebracht. Hierbij moeten zoals gezegd geen conflicterende, inconsistente uitspraken worden gedaan over de te volgen processen. Het college pakt de uitvoering verder op.

RVO RAAD:

Artikel 33 initiatiefvoorstel

1. Een initiatiefvoorstel wordt schriftelijk bij de voorzitter ingediend.
2. De voorzitter brengt de raad en het college zo snel mogelijk op de hoogte van het initiatiefvoorstel.
3. Het college kan binnen 3 weken nadat het kennis heeft van een initiatiefvoorstel schriftelijk wensen en bedenkingen over het voorstel aan de raad voorleggen.
4. Een initiatiefvoorstel wordt op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering geplaatst, nadat het college wensen of bedenkingen heeft uitgebracht of heeft aangegeven hiervan geen gebruik te maken, dan wel nadat de in het derde lid gestelde termijn is verlopen. Als de uitnodiging en agenda van

deze vergadering al zijn geplaatst, wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende raadsvergadering geplaatst.

Toelichting Artikel 33.
Het recht tot initiatief staat in 147a Gemeentewet. Het initiatiefrecht komt toe aan individuele raadsleden, hetgeen inhoudt dat geen drempels mogen worden opgeworpen. Recent is een vierde lid toegevoegd aan dit artikel, waarmee het college een formele rol krijgt in dit proces. Het college neemt volgens dit lid niet de voorbereidende rol geheel over van de raad. Wel moet de raad voorzien in een zekere inhoudelijke toets. Het gaat dan om wensen en bedenkingen bij het ingediende initiatiefvoorstel. Daarbij kan worden gedacht aan het beantwoorden van de vraag of en hoe het voorstel uitvoerbaar is binnen geldende financiële of wettelijke kaders, of wat de consequenties zijn van het vaststellen van het initiatiefvoorstel. Het college moet hiervoor een redelijke termijn krijgen om te reageren.